

Laudate Hominem – looft de mens

Lieve luisteraar,

De mens is de maat van alle dingen.

Ik zie nog zo hoe mijn prof antieke filosofie de belangrijkste inzichten van Protagoras van Abdera aan ons, eerstejaarsstudenten, probeerde uit te leggen. Bovenstaande spreuk is zowat het belangrijkste wat daarvan is blijven hangen. Maar het is een sterke spreuk.

De ‘Vitruviusman’, de man in de cirkel en het vierkant is daar een mooie verbeelding van: een mens als maat van alle dingen (of dan toch van twee belangrijke geometrische figuren).

Maar waarvan is die mens de maat? Van het streven naar perfectie (vierkant en cirkel als twee perfecte figuren)? Is hij het toonbeeld van harmonie (mits kleine ingrepen past deze mens harmonisch in de twee figuren waardoor ze als het ware verenigd worden)?

Met de muziek die wij u in het komende uur brengen, willen we wat van dat beeld (zoeken naar perfectie, vrede en harmonie) doen oplichten.

De werken die ik gekozen heb zijn geïnspireerd door het getijdengebed. Het Gebed dat de monachale traditie in onze katholieke Kerk bidt. Lauderen, vespers, completen.

Wie getijden zegt, denkt uiteraard ook aan de jaargetijden: winter, lente, zomer en herfst. Natuur is verbonden met religie: natuurlijk!

Waarom anders de hoop uitspreken dat, in de donkerste dagen van de winter, het licht geboren wordt met Kerstmis? En in het eerste deel van de lente vieren we Pasen, het feest dat ons zegt dat de dood niet het laatste woord heeft. En hoe anders de vruchtbare moeder aarde bejubelen in het midden van de zomer met het feest van Maria Hemelvaart? En welk beter jaargetijde om Allerheiligen te vieren en dus ook onze doden te gedenken, wanneer de bladeren van de bomen vallen en de natuur eruit ziet alsof ze afsterft?

Ik heb het altijd al ‘zalig’ gevonden dat de natuur onze blik verruimt naar iets groters en het andere, ...

Muziek is uiteraard iets zeer natuurlijk. De zoektocht naar harmonie: een eenheid en toch de veelheid van klanken respecterend. We gaan op zoek naar wat muziek overstijgt...

In die zoektocht naar harmonie (in klanken) komen we onder andere als vanzelfsprekend uit bij de zoektocht van de mens naar harmonie onder elkaar: vrede! Daarbij staat de mens centraal en worden we opgeroepen om op de barricade te gaan staan wanneer deze mens bedreigd wordt: fysisch, mentaal, spiritueel, ...

Laten we in tijden van oorlog en klimaatverandering, waarin de mens te vaak bedreigd wordt,

bakens van vrede zijn. Wetend dat vrede een zoektocht en een weg is die we te gaan hebben. Die ons 'zalige' moeite zal kosten. Maar waar wij, onze kinderen en kindskinderen de vruchten van zullen plukken.

Ons concert wil een muzikale weg tonen waarbij wij, OrSeCante, muzikaal wandelen doorheen tradities, muziekstijlen en verschillende onderwerpen.

We beginnen – hoe kan het anders – met een indrukwekkend openingsvers van Melchior Vulpus: Open onze lippen...

Waarna we het licht willen centraal stellen. Een symbool van hoop en leven met het 'Lux aurumque' van Eric Whitacre en het 'O nata lux' van Morten Lauridsen.

Met onze 'O-antifonen' (ook al zijn het geen echte O-antifonen)

verwijzen we naar de antifonen die in de laatste week van de advent voor het Magnificat worden gezongen. Advent: de tijd waar hopen op licht en 'verlichting' (van te veel leed) centraal staat.

Vier 'O-antifonen' naar analogie met de vier jaargetijden.

'O nata lux' kan met zijn kerstthema voor de winter staan.

Met 'O magnum mysterium' van Jacobus Clemens non Papa (wat eigenlijk ook een kerstlied is) nemen we dan eerder de geboorte van jong leven als centraal thema. Dat staat voor lente waarin heel wat jong leven tevoorschijn komt.

'O quam suavis' van Peter Philips verklankt met zijn warme en volle achtstemmige dubbelkorigheid, de warmte van de zomer.

Het eenvoudige 'O Virgo splendens' van het Llibre Vermell van Montserrat kan je dan eerder beschouwen als een soort 'retour' van deze rijke harmonieën van Philips. Het symboliseert daardoor eerder de herfst. Als een golf die langzaam aanzwelt en uitsterft doorheen de kerk wordt u, lieve luisteraar, ondergedompeld in deze vroege aanzetten van polyfonie uit de 14de eeuw.

En elke zoektocht naar licht kent periodes waar het licht soms even 'uit' gaat. Met het intieme 'Te lucis ante terminum' van Thomas Tallis, dé hymne uit de completen, het laatste gebed van de dag alvorens te gaan slapen, keren ook wij als koor terug naar onze 'oer-opstelling' vooraan aan het 'koor' van de kerk.

Maar elk leven kent contrasten. Daarom koos ik ervoor om meteen nadat het licht symbolisch is uitgegaan, dé hymne van de lauden te programmeren (het gebed bij de dageraad): 'Benedictus Dominus' van Tomás Luis de Victoria. Het is de lofzang van de oude Zacharias die blij de 'geboorte in zijn vele vormen' aankondigt voor hem en zijn omgeving.

Wie complete en lauden zegt, komt natuurlijk ook uit bij het derde belangrijke getijdengebed van de dag: vespers. In het romantisch uitgewerkte 'Ave maris stella' van Edvard Grieg vergast het koor u op zeer zachte passages waarbij onze oermoeder, Maria, de zee of moeder aarde, verklankt wordt als toegang tot helend samen-zijn.

John Tavener schreef voor zijn driejarig neefje het uiterst fragiele 'The Lamb' op tekst van William Blake. "Te zingen met extreme tederheid – flexibel – altijd geleid door de woorden" schreef Tavener er zelf bij. In Christelijke Kerken symboliseert het onschuldige lam het offer dat Christus onschuldig stierf aan een kruis. Lijden genereert een kracht die mensen doet opstaan daartegen. Een paradox!

Daarom vond ik het ook normaal om na het werk 'The Lamb' een 'Agnus Dei' van George de la Hèle te programmeren. In het 'Agnus Dei' wordt op het einde de smeekbede om vrede uitgesproken (gezongen in ons geval).

Arvo Pärt verklankt het traditionele 'Da pacem Domine' (geef ons

vrede, Heer) op zijn eigen wijze volgens zijn 'tintinnabulum-principe' (werkend met drieklanken) die door sopraan, tenor en bas rondom de 'cantus firmus' van de alten worden geweven.

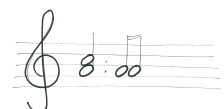
Aan het eind rest ons slechts geduldige aarde. Met 'Earth Song' van Frank Ticheli werken we voor een laatste maal het 'vrede-thema' uit. We laten wel heel even een uitbundig alleluja horen maar al heel snel keert de rust weer en eindigen we met de hunkerende smeekbede: vrede, in godsnaam, geef ons vrede.

Wij wensen het u, uw familie en vrienden en alle mensen die u de komende dagen mag ontmoeten.

Looft de mens die u tot vrede beweegt en uzelf die de vrede in u draagt.

Laudate Hominem!

Arnout

Domine, labia mea aperies (Ps. 50(51):17)

Aanhef van de metten

(gregoriaans)

Domine, labia mea aperies,
et os meum annuntiabit
laudem tuam.

*Heer, Gij zult mij de lippen openen,
en mijn mond zal Uw lof
verkondigen.*

Domine, labia mea aperies (Ps. 50(51):17)

Aanhef van de metten – in ‘Opusculum novum selectissimarum cantionum sacrarum cum 4, 5, 6, 7 et 8 vocibus’ (Erfurt, 1610)

(Melchior Vulpius, ca. 1570–1615)

XXVIII. Odo DISCANTUS Primi chori.

D O mine la bia me a aperies, aperies,
la bia mea ape ries, aperies, ij. ij. ij.

Melchior Fuchs ('De Vos') verlatijnste zijn naam tot Vulpius. In 1596 werd hij cantor in Weimar. Hij componeerde vooral protestantse kerkmuziek. OrSeCante zingt dit dubbelkorig motet, waarin beide koren elkaar om beurten 'aperies' toezingen. Bij 'et os' zetten alle stemmen met snelle nootjes op een ander moment in om aan te geven dat iedereen vol ongeduld de lof van God wil verkondigen. Eens alle stemmen hun lippen geopend hebben, klinkt het 'annuntiabit laudem tuam' per koor afwisselend uit één mond (homofoon).

Domine, labia mea aperies,
et os meum annuntiabit
laudem tuam.

*Heer, Gij zult mij de lippen openen,
en mijn mond zal Uw lof
verkondigen.*

Ecce veniet Propheta magnus

Antifoon bij de vijfde psalm tijdens de tweede vespers van de eerste zondag van de Advent

(gregoriaans)

Ecce veniet Propheta magnus
et ipse renovabit Ierusalem.
Alleluia.

*Zie, de grote Profeet gaat komen
en Hij zal Jeruzalem hernieuwen.
Alleluia.*

Lux aurumque (2000)

Een gedicht van Edward Esch (°1970), vertaald in het Latijn door Charles Anthony Silvestri (°1965)

(Eric Whitacre, °1970)

Lux,
calida gravisque,
pura velut aurum,
et canunt angeli molliter
modo natum.

*Licht,
warm en zwaar,
zuiver als goud,
en engelen bezingen zachtjes
de Nieuwgeborene.*

Eric Whitacre is één van de populairste componisten van vocale en instrumentale muziek, dirigent en spreker. In 2010 lanceerde hij 'Virtual Choir', waar 185 zangers uit twaalf verschillende landen hun stem inzongen en doorstuurden. Dit project groeide in 2020 uit tot 'The Virtual Choir 6' waarvoor 17572 zangers uit 129 landen meezongen. Whitacre is een graag geziene gast in België. Hij dirigeerde meermaals het Vlaams radiokoor. Een bijzonder vruchtbare samenwerking, want sopraan Laurence Servaes uit dit koor is nu zijn vrouw.

Silvestri vertelt over deze tekst: "This poem is a translation into Latin of a lovely and simple text by poet Edward Esch. Eric Whitacre shared the poem with me, and I was instantly struck by its simple beauty. He wanted to set it, but in Latin, and so I set to work rendering the poem into the kinds of sounds Eric likes to set."

O nata lux (uit 'Lux aeterna' (1997))

Hymne tijdens de lauden van de Transfiguratie van Christus

(Morten Lauridsen, °1943)

O nata lux de lumine,
Iesu, redemptor saeculi,
dignare clemens supplicum
laudes precesque sumere.

*O, Licht, uit licht geboren,
Jezus, redder van de wereld,
wil zo goed zijn om, vol mededogen, de lof-
tuigingen en gebeden van Uw smekelingen in
ontvangst te nemen.*

Qui carne quondam contegi
dignatus es pro perditis,
nos membra confer effici
tui beati corporis.

*U die zich, omwille van wie wanhopen,
vervaardigd heeft om U destijds met vlees te
omhullen, geef dat wij tot ledematen worden
van Uw gezegend lichaam.*

Morten Johannes Lauridsen is een Amerikaanse componist. Hij gaf tot aan zijn emeritaat in 2019 gedurende 52 jaar les aan de University of Southern California Thornton School of Music. Musicoloog Nick Strimple noemde Lauridsen “the only American composer in history who can be called a mystic, (whose) probing, serene work contains an indefinable ingredient which leaves the impression that all the questions have been answered”.

Het lied ‘O nata lux’, het middelste in de cyclus ‘Lux aeterna’, is bestemd voor vierstemmig a capella koor. De tekst komt al voor in het Sarum Breviarium en is dus ouder dan de 11e eeuw. Het thema is de menswording van Christus in de opvatting van het Johannes-evangelie [Johannes 1:1-14], d.w.z. een zuiver spirituele benadering zonder de meer aardse herders (Lucas) en koningen (Mattheus). In wezen dus een kerstlied, werd het toch altijd gezongen op 6 augustus, het feest van de Transfiguratie (verheerlijking op de berg Tabor [Mattheus 17:1-7]). In deze versie beperkt Lauridsen zich tot de eerste twee coupletten van de oorspronkelijke zeven.

De muzikale taal van deze cyclus gaat nadrukkelijk terug op het gregoriaans en de vroege renaissance (Josquin!), maar is toch onmiskenbaar hypermodern en altijd lyrisch. De hartstrelende gebroken harmonieën en de frequente tempo-inhoudingen zijn een typisch handelsmerk van Lauridsen. Ze maken zijn stukken direct herkenbaar en werkelijk heerlijk om te zingen.

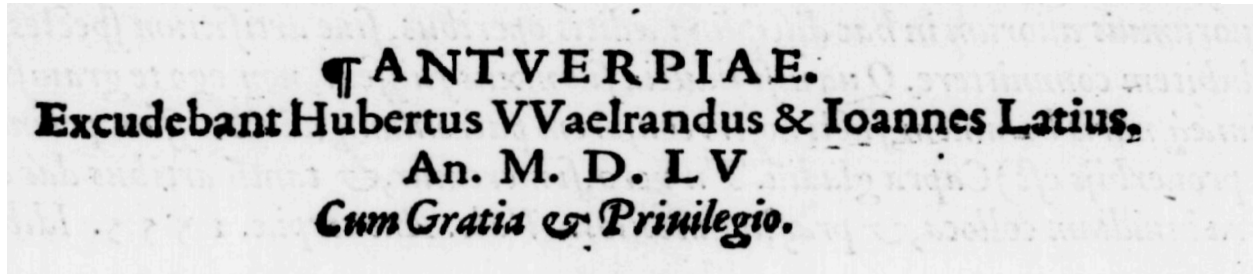
(Bronnen: <http://www.mortenlauridsen.net> & vocaal ensemble *Sega di Canto*)

O magnum mysterium (Lc.2:7; 1:42 en Hab.3:2)

Responsorium na de vierde lezing van de metten van Kerstmis – in ‘Sacra-
rum cantionum (vulgo hodie moteta vocant) quinque et sex vocum, liber
secundus’ (H. Waelrant en J. De Laet, Antwerpen, 1555)

(*Jacobus Clemens non Papa, ca.1510–1555/6*)

O magnum mysterium
et admirabile sacramentum,
ut animalia viderent Dominum na-
tum, iacentem in praesepio!
Beata Virgo, cuius viscera
meruerunt portare
Dominum Christum. Noe, noe!

*O wat een groot geheim
en wat een wonderlijk mysterie,
dat dieren de pasgeboren Heer in een
kribbe konden zien liggen!
Gelukkig de Maagd wier schoot het
verdiende om Christus, de Heer, te
dragen. Noë, noë!*

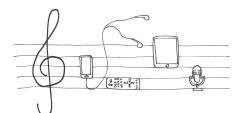
Domine, audiui auditum tuum,
et timui.
Consideravi opera tua, et expavi
in medio duorum animalium iacen-
tem in praesepio.
Beata Virgo, cuius viscera
meruerunt portare
Dominum Christum. Noe, noe!

*Heer, ik heb het nieuws over U ge-
hoord met ontzag.
Ik heb stilgestaan bij Uw werken en
ben bezorgd om U, die daar tussen
twee dieren in een kribbe ligt.
Gelukkig de Maagd wier schoot het
verdiende om Christus, de Heer, te
dragen. Noë, noë!*

Jacob (Jacobus) Clemens non Papa (ca. 1510–1555 of 1556) was een re-
naissancecomponist uit de Franco-Vlaamse School.

Er wordt verteld dat hij zijn bijnaam ‘non Papa’ zichzelf had gegeven zo-
dat de mensen hem zouden onderscheiden van de Ieperse dichter Clemens
Papa (Clément de Paepe). Ook de paus (Latijn: papa) heette toen Clemens.
Andere bronnen beweren dat er geen redenen zijn om dit aan te nemen.
Soms wordt ook gesuggereerd dat hij de aanduiding ‘Clemens, niet de paus’
bij wijze van grap droeg.

Van zijn leven is weinig bekend. Hij was mogelijk afkomstig uit Zeeland.

Zijn eerste compositie verscheen in 1536. In maart 1544 werd hij benoemd tot zangmeester aan de Sint-Donaaskerk van Brugge. Na een jaar verliet hij Brugge echter. Hij ging een zakelijke relatie aan met de Antwerpse muziekuitgever Tielman Susato, die tot aan Jacobus' dood de meeste van zijn werken zou uitgeven. Tussen 1545 en 1549 was hij waarschijnlijk werkzaam aan het hof van Filips II van Croÿ, hertog van Aerschot en generaal van kei-

BASSVS. *Clemens non Papa.* xxx.

Magnū mysterium ij. o magnū mysteriū

admirabile sacra mentum ij. vt ani malia viderūt dominū domi-

num dominū natū ij. na tum iacentē in præsēpio ij. beata

vir go cuius viscera meru erunt meruerūt portare dominū Chri stum ij,

dominum Chri stum noe noe ij. noe noe ij. ij. noe noe.

zer Karel V. In 1550 was hij gedurende drie maanden te gast in 's-Hertogenbosch bij de Illustere Lieve-Vrouwenbroederschap. In 1551/1552 was hij mogelijk te gast in Leiden; de Leidse koorboeken, afkomstig uit de Pieterskerk, bevatten heel wat van zijn werken, onder andere een cyclus Magnificat-zettingen. Volgens Antonius Sanderus is hij begraven in de grote kerk van Diksmuide.

In tegenstelling tot een aantal van zijn tijdgenoten lijkt Clemens nooit naar Italië te zijn geweest. Zijn stijl is 'noordelijk' gebleven zonder Italiaanse invloeden. Hij heeft talrijke composities geschreven, onder meer 15 missen, meer dan 200 motetten en vier boeken met in totaal 159 driestemmige psalmen in de Nederlandse taal ('souterliedekens'). Deze werden uitgegeven door Tielman Susato in Antwerpen.

(Bron: Wikipedia)

O quam suavis est (naar Wijsh.12:1; 16:21)

Magnificatantifoon tijdens de eerste vespers van Sacramentsdag – in ‘Cantiones sacrae octonis vocibus’ (P. Phalesius, Antwerpen, 1613)

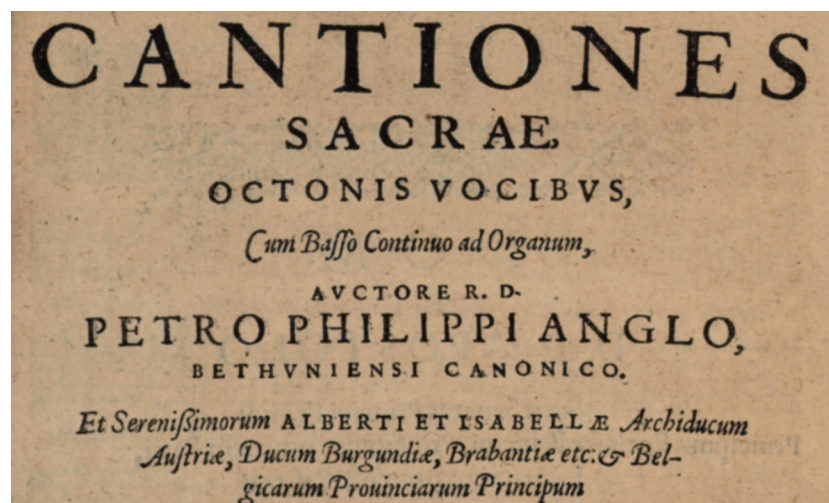
(Peter Philips, ca.1560–1628)

O quam suavis est, Domine, spiritus tuus,
qui ut dulcedinem tuam in filios demonstrares,
pane suavissimo de caelo praestito,
esurientes reple bonis,
fastidiosos divites dimittens inanes.

*Hoe mild is Uw geest, Heer!
Om Uw liefde jegens Uw kinderen te bewijzen
verschafft Gij het allerzoetste brood uit de hemel,
overlaadt Ge de hongerigen met goede dingen en laat Ge de verwende rijken met lege handen achter.*

Peter Philips was een laat-renaissance componist in een vroeg-barokke wereld. Als Engelse katholiek, uitgeweken naar Brussel naar het hof van aarts-hertogen Albrecht en Isabella, stond hij op een kruispunt van verschillende muzikale tradities: een conservatieve Engelse voorkeur voor contrapunt, met de gestrengheid van de contrareformatie en toch een openheid voor de vernieuwingen van de vroege zeventiende eeuw. Die spanning blijkt al uit citaten van tijdgenoten.

Zo schreef Henry Peacham in 1622 dat de muziek van Philips “affecteth altogether the Italian vein” en zijn landgenoot Thomas Morley rekende hem tot de “best approved Italian authors”. Toch bleef Philips zichzelf trots ‘Inglese’ of ‘Anglus’ noemen op de titelpagina

van uitgaves van zijn muziek. Hij vermeed in elk geval de Italiaanse ‘seconda prattica’, die in het begin van de zeventiende eeuw opgang maakte via componisten als Monteverdi.

Dit dubbelkorig motet is fijn om te zingen. Renaissancemuziek, maar ook toch weer niet... De tekst biedt Philips de kans om te schilderen met klank-effecten: let op wat de muziek doet bij ‘suavis’ (zoet), ‘suavissimo’ (allerzoetst), ‘de caelo’ (uit de hemel), ‘fastidiosos divites’ (de verwende rijken).

(Bron: Philips’s 1628 *Paradisus and the triumph of the Eucharist*, Kerry MacCarthy)

O Virgo splendens

(anoniem, *Llibre Vermell de Montserrat*, 14de eeuw)

O Virgo
splendens hic
in monte celso
miraculis serrato
fulgentibus ubique,
quem fideles
conscendunt universi,
eia, pietatis
oculo placato
cerne ligatos fune peccatorum,
ne infernorum ictibus graventur,
sed cum beatis tua
prece vocentur.

O Maagd
die hier schittert
op de hoogverheven,
door stralende wonderen
getande berg*
die al de gelovigen
komen beklommen,
welaan, laat uw gunstige blik
der liefde rusten op wie gebonden zijn
door het touw van de zonden,
dat zij niet bezwaard worden door de sla-
gen der hel, maar door uw voorspraak bij
de gelukzaligen geroepen worden.

* 'mons serratus': Montserrat, berg in Catalonië, waarvan de naam verwijst naar de grillige contouren die hem als zaagtanden tegen de achtergrond aftekenen; locatie van de benedictijnerabdij, tevens bedevaartsoord, die het miraculeuze beeld van de Zwarte Madonna van Montserrat huisvest, alsook het 'rode boek', een 14de-eeuwse verzameling van liturgische, informatieve en instructieve teksten rond de Mariaverering aldaar.

Te lucis ante terminum (2nd setting)

Hymne tijdens de completen

(Thomas Tallis, ca.1505–1585)

Te lucis ante terminum,
rerum Creator, poscimus
ut solita clementia
sis praesul ad custodiam.

*Voor het einde van de dag bidden wij tot
U, Schepper der wereld, dat Gij door Uw
vertrouwde zachtmoedigheid de Voor-
ganger tot onze bescherming moge zijn.*

Procul recedant somnia
et noctium phantasmata.
Hostemque nostrum comprime
ne pollutantur corpora.

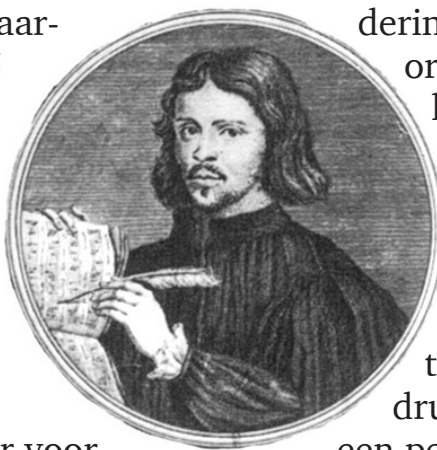
*Mogen dromen en waanbeelden van de
nacht zich ver weg terugtrekken.
En houdt U onze vijand tegen,
dat ons lichaam niet worde geschonden.*

Praesta, Pater omnipotens,
per Iesum Christum Dominum,
qui tecum in perpetuum
regnat cum Sancto Spiritu. Amen.

*Doe dit, almachtige Vader,
door Jezus Christus, de Heer,
die met U en met de Heilige Geest
heerst voor immer. Amen.*

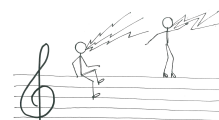
Thomas Tallis was een Engelse componist en organist over wiens vroege jaren zeer weinig bekend is. Hij wordt beschouwd als de grondlegger van de Engelse, anglicaanse kathedraalmuziek. Hoewel hij katholiek gebleven was, genoot hij een grote waardering aan het hof.

Aanvankelijk was hij in Essex. In 1540 werd aan de kathedraal van was hij in dienst als bij Queen Mary, vanaf leerling William Byrd. ging hij over naar de beth die hem in 1575 leenrecht gaf voor het handel in muziekpapier voor ste werk brachten Byrd en Tallis een verzameling Latijnse motetten uit, waarin 16 werken van Tallis staan. De overgrote meerderheid van Tallis' werk is in het Latijn, en zijn Engelse anthems stammen uit de periode waarin het Anglicaanse beleid Engels als taal voor kerkzangen oplegde.

organist aan Waltham Abbey hij als organist verbonden Canterbury. Vanaf 1543 Gentleman of the Chapel 1572 samen met zijn Na haar korte regering dienst van Koningin Elizabeth samen met Byrd het aldrucken van muziek en de een periode van 21 jaar. Als eer-

(Bron: Wikipedia)

Benedictus Dominus, Deus Israel (Lc.1:68-79)

Lofzang van Zacharias tijdens de lauden van Witte Donderdag – in ‘Officium hebdomadae sanctae’ (A. Gardanus, Rome, 1585)

(Tomás Luis de Victoria, ca.1548–1611)

Benedictus Dominus, Deus Israel,
quia visitavit et fecit redemptionem
plebis suae

*Geprezen zij de Heer, de God van Is-
raël, want Hij heeft Zijn volk bezocht
en gered,*

et erexit cornu salutis nobis
in domo David, pueri sui,

*en Hij heeft voor ons een hoorn der
verlossing opgericht in het huis van
David, Zijn dienaar.*

sicut locutus est per os sanctorum,
qui a saeculo sunt, prophetarum
eius,

*Zo heeft Hij het voorzegd bij monde
van Zijn heilige profeten, die er van
oudsher geweest zijn:*

salutem ex inimicis nostris
et de manu omnium, qui oderunt
nos;

*de verlossing van onze vijanden
en van de hand van allen die ons ha-
ten,*

ad faciendam misericordiam cum
patribus nostris
et memorari testamenti sui sancti,

*om aldus mededogen te tonen met
onze vaders en om Zijn heilig ver-
bond indachtig te zijn,*

iusiurandum, quod iuravit ad Abra-
ham patrem nostrum,
datum se nobis,

*de eed die Hij zwoer aan Abraham,
onze vader,
dat Hij ons zou geven*

ut sine timore, de manu inimicorum
liberati, serviamus illi

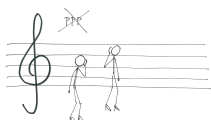
*dat wij, bevrijd uit de hand van onze
vijanden, Hem zonder vrees zouden
dienen*

in sanctitate et iustitia coram ipso
omnibus diebus nostris.

*in heiligheid en gerechtigheid voor
Hem, alle dagen van ons leven.*

Et tu, puer, propheta Altissimi
vocaberis:
praeibis enim ante faciem Domini
parare vias eius,

*En gij, kind, zult profet van de Aller-
hoogste genoemd worden:
ge zult immers voor de Heer uit gaan
om Zijn weg te bereiden,*

ad dandam scientiam salutis
plebi eius
in remissionem peccatorum eorum,

per viscera misericordiae Dei nostri,
in quibus visitavit nos Oriens ex
alto,

illuminare his, qui in tenebris et in
umbra mortis sedent,
ad dirigendos pedes nostros in viam
pacis.

Gloria Patri et Filio,
et Spiritui Sancto.

Sicut erat in principio,
et nunc et semper,
et in saecula saeculorum. Amen.

*om aan Zijn volk de boodschap van
verlossing te brengen
door de vergeving van hun zonden,*

*dankzij de innige barmhartigheid
van onze God, waarmee de Opgaande
Zon ons uit de hemel bezoekt,*

*om licht te brengen aan wie zitten in
duisternis en in de schaduw des
doods, om onze voeten te richten op
de weg van de vrede.*

*Ere zij de Vader en de Zoon
en de Heilige Geest.*

*Zoals het was in het begin,
en nu en altijd,
en in de eeuwen der eeuwen. Amen.*

TENOR

I

Et sanctitate et iustitia coram ipso omnibus diebus nostris, omnibus diebus nostris.

ebus no stris, omnibus die bus no stris.

Tomás Luis de Victoria wordt beschouwd als een van de grootste Spaanse componisten van zijn tijd.

Op jonge leeftijd werd Victoria door Filips II van Spanje naar Rome gestuurd om daar te studeren. Hij werd priester en trad toe tot de congregatie van de Oratorianen. In 1586 keerde hij terug naar Spanje. Daar kwam hij in Madrid in dienst van Maria van Spanje.

Zijn muziek toont in haar polyfonie verwantschap met die van Giovanni Pierluigi da Palestrina, bij wie hij in Rome mogelijk gestudeerd heeft. Victoria leefde tijdens het hoogtepunt van de contrareformatie en de muziek die hij schreef bestond dan ook voornamelijk uit religieuze, vocale werken, zoals missen en motetten. OrSeCante voerde in het verleden al zijn beroemde requiemmis ('Officium defunctorum') en de lamentaties uit.

(Bron: Wikipedia)

Ave maris stella (EG 150, 1898)

Hymne tijdens de vespers op feesten van Onze-Lieve-Vrouw

(Edvard Grieg, 1843–1907)

Ave, maris stella, Dei Mater alma,
atque semper Virgo,
felix caeli porta.

Solve vincla reis,
profer lumen caecis,
mala nostra pelle,
bona cuncta posce.

Vitam praesta puram,
iter para tutum,
ut videntes Iesum,
semper collaetemur.

Sit laus Deo Patri,
summo Christo decus,
Spiritui Sancto,
tribus honor unus. Amen.

*Wees gegroet, Ster der zee, milde
Moeder Gods, en altijd Maagd,
genadige poort des hemels.*

*Maak de boeien der schuldigen los,
toon het licht aan de blinden,
verban onze gebreken
en verwerf ons alle goeds.*

*Verleen ons een zuiver leven,
bereid ons een veilige weg,
opdat wij, wanneer we Jezus zien,
ons eeuwig mogen verblijden.*

*Lof zij aan God de Vader,
roem aan Christus de Allerhoogste
en aan de Heilige Geest;
aan alle drie dezelfde eer. Amen.*

Edvard Hagerup Grieg was een Noors componist en pianist uit de romantiek. Door werken als het Pianoconcert in a-mineur, de Lyrische Stukken voor piano, zijn liederen en de Peer Gynt-suite geldt hij als de belangrijkste Noorse componist. Grieg werd door de invloedrijke dirigent Hans von Bülow ook wel 'de Chopin van het Noorden' genoemd.

Grieg is voor het grootste gedeelte aan te merken als miniaturist – zijn grote kracht lag in het schrijven van kleine muziekvormen met een vaak ongecompliceerd verloop, wat in dit 'Ave maris stella' te merken is.

The Lamb (1982)

Een gedicht van William Blake (1757–1827)

(John Tavener, 1944–2013)

Little Lamb,
who made thee?
Dost thou know who made thee;
Gave thee life and bid thee feed
By the stream and o'er the mead;
Gave thee clothing of delight,
Softest clothing, woolly, bright;
Gave thee such a tender voice,
Making all the vales rejoice?
Little Lamb, who made thee?
Dost thou know who made thee?

*Klein lammetje,
wie heeft jou gemaakt?
Weet jij wie je heeft gemaakt;
Je leven gaf en je te eten bood
Bij de beek en in de wei;
Je kleding van verrukking gaf,
Zachtste kleding, wollig, schitterend;
Je zo een teder stemmetje gaf
Dat alle valleien blij maakt?
Klein lammetje, wie heeft jou gemaakt?
Weet jij wie je heeft gemaakt?*

Little Lamb, I'll tell thee,
Little Lamb, I'll tell thee:
He is called by thy name,
For he calls himself a Lamb;
He is meek and he is mild;
He became a little child.
I, a child, and thou, a lamb,
We are called by his name.
Little Lamb, God bless thee!
Little Lamb, God bless thee!

*Klein lammetje,
ik zal het je vertellen:
Hij wordt bij jouw naam genoemd,
Want Hij noemt Zichzelf een Lam;
Hij is zachtmoedig en Hij is zachtaardig;
Hij is een klein Kindje geworden.
Ik, een kind, en jij, een lam,
Wij worden bij Zijn naam genoemd.
Klein Lammetje, God zegene je!
Klein Lammetje, God zegene je!*

‘The Lamb’ werd op slag populair toen het in 1982 gezongen werd tijdens het ‘Festival of Nine Lessons and Carols’ door het beste koor ter wereld (het koor van King’s College, Cambridge). Het combineert chromatische passages (die voor het koor echt wel een uitdaging zijn om te zingen!) met een meer klassieke harmonie. Tavener vertelt over dit werkje dat het tot hem kwam “fully grown so to speak, all I had to do was to write it down”. Het noteren kostte hem amper vijftien minuten.

In de eerste paar maten hoor je het volledige thema, ingezet door de sopranen. De alt en tenoren herhalen het thema een maat later: waar de sopranen een sprong naar boven maken, wordt dat bij de alt en tenoren een even grote sprong naar beneden. In maat vier spiegelt de sopraanpartij het thema. De hele lijn wordt gewoonweg achterstevoren gezongen. Na deze behoorlijk dissonant klinkende maten, wordt het thema in een teder harmonisch geheel gezongen door het hele koor.

*Muziek is niet de noten,
maar de stilte tussenin
en het einde dat al doorklinkt
in de tonen van 't begin.*

*Muziek is niet de strijkers,
niet de kopers, niet het hout
niet het slagwerk, maar de klankkleur.
Dialogoog in duizendvoud.*

*Muziek is niet de maestro,
die de plak zelfzuchtig zwaait.
Muziek is vuur dat zindert,
licht dat onverminderd laait.*

Stijn De Paepe, september 2021

Agnus Dei (uit de Missa ‘Praeter rerum seriem’)

In ‘VIII Missae quinque, sex et septem vocum’ (C. Plantijn, Antwerpen, 1578)

(George de la Hèle, 1547–1586)

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi,
miserere nobis.

*Lam Gods, dat de zonden van de we-
reld wegneemt, ontferm U over ons.*

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi,
miserere nobis.

*Lam Gods, dat de zonden van de we-
reld wegneemt, ontferm U over ons.*

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi,
dona nobis pacem.

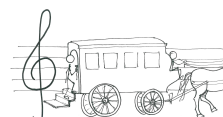
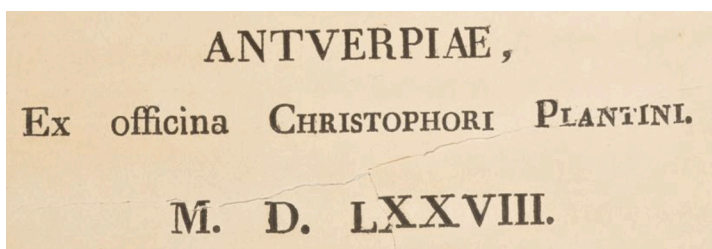
*Lam Gods, dat de zonden van de we-
reld wegneemt, geef ons vrede.*

Spijtig, zonde, doeme toch ... woorden die passen bij het feit dat het grootste deel van de muziek van George de la Hèle vernietigd werd bij de brand van de bibliotheek van het Palacio Real in Madrid in 1734. Uit een inventaris van 1585 weten we dat hij heel wat motetten, passies, missen en lamentaties schreef. Ongeveer het enige wat overblijft is een uitgave van de Antwerpse drukker Plantijn met acht zogenaamde parodiemissen. Het ‘agnus dei’ dat we voor u zingen gebruikt als bron het motet ‘Praeter rerum seriem’ van Josquin.

George de la Hèle werd geboren in Antwerpen en was zowel in de lage landen als in Spanje actief. Hij zong als knaap in Madrid, studeerde in Alcalá en Leuven, werkte in Mechelen, Doornik en Antwerpen, maar ook lang in Madrid. De uitgave van een boek met acht parodiemissen was een commercieel succes, zodat er dankzij deze uitgave toch wat mu-

ziek van hem bewaard gebleven is. Een leuk weetje (en een teken van de handelsgeest van Plantijn) is dat Plantijn contractueel bepaalde dat de la Hèle 40 exemplaren van het boek moest afnemen, wel tegen een gereduceerde prijs van 16 i.p.v. 18 florijnen.

George de la Hèle stierf op amper 39-jarige leeftijd in Madrid. De enige muziek die we van hem hebben zijn de acht missen uit de uitgave van Plantijn en nog twee andere werken: tien composities in totaal. Als je bedenkt wat de kwaliteit is van de muziek die OrSeCante voor u zingt ... dan passen woorden als ‘zonde’.

Da pacem, Domine

Antifoon, 'suffragium pro pace' of 'commemoratio de pace'

(gregoriaans)

Da pacem, Domine, in diebus nostris:
quia non est alius qui pugnet pro
nobis, nisi tu Deus noster.

*Geef vrede, Heer, in onze dagen.
Er is immers geen ander om voor ons
te strijden, dan U, onze God.*

Da pacem, Domine (2004)

In opdracht van Jordi Savall (°1941), voor uitvoering tijdens een vredesconcert na bomaanslagen in Madrid in maart 2004

(Arvo Pärt, °1935)

Da pacem, Domine, in diebus nostris:
quia non est alius qui pugnet pro
nobis, nisi tu Deus noster.

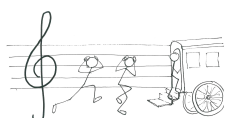
*Geef vrede, Heer, in onze dagen.
Er is immers geen ander om voor ons
te strijden, dan U, onze God.*

(De muziek van) Arvo Pärt grijpt je naar de keel. In het geval van Arnout mag je dat heel letterlijk nemen. Bij de opening van het 'Arvo Pärt Centre' in Estland was het ensemble Graindelavoix, waarin Arnout bas zingt, te gast. Na het concert legde Pärt zijn hand op de keel van Arnout met de woorden "I love your voice".

Pärt is zeker één van de lievelingscomponisten van OrSeCante. Zo zongen we o.a. zijn 'Kanon Pokajanen'. Zijn muziek draait om stilte. De geluiden zijn er om de stilte te omringen.

Pärt brengt de basisonderdelen van muziek, melodie en harmonie terug tot hun essentie. Die pure eenvoud weerspiegelt schoonheid, waarheid en stilte, elk van groot persoonlijk belang voor Pärt.

Earth Song (2007)

Op een thema uit 'Sanctuary' voor blazersensemble (2006)

(Frank Ticheli, °1958)

Sing, Be, Live, See...

Zingen, Zijn, Leven, Zien...

This dark stormy hour,
The wind, it stirs.
The scorched earth
cries out in vain:

*Dit duistere stormachtige uur,
De wind, hij roert zich.
De verschroeide aarde
roept het uit, tevergeefs:*

O war and power,
You blind and blur.
The torn heart
cries out in pain.

*O oorlog en macht,
Je maakt blind en wazig.
Het verscheurde hart
roept het uit, met smart.*

But music and singing
Have been my refuge,
And music and singing
Shall be my light.

*Maar muziek en zang
Zijn mijn toevlucht geweest,
En muziek en zang
Zullen mijn licht zijn.*

A light of song
Shining strong: Alleluia!
Through darkness, pain and strife,
I'll Sing, Be, Live, See...

*Een licht van gezang,
Stralend en sterk: Alleluia!
Door duisternis, pijn en strijd zal ik
Zingen, Zijn, Leven, Zien...*

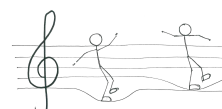
Peace.

Vrede.

Frank Ticheli schrijft vooral muziek voor 'concert band' en af en toe voor koor of kleinere instrumentale bezettingen. Hij is professor compositie aan de University of Southern California. Over componeren zegt hij in een interview: "It's such a mystery, the process of composing, which is part of its appeal. The brain and the heart must constantly keep each other in check. I don't know how I compose. I'll probably go to my grave without ever fully understanding it, and that's fine by me."

(Bron: <https://banddirector.com/interviews/an-interview-with-frank-ticheli/>)

Dank u

Sopranen: Geertje Bernaerts, An De Bondt, Greet Duerinckx, Sabine Graux, Lieve Vander Eeckt, Katrien Vanderschoot, Inge Van Durme, Hilde Verboomen, Inge Vyncke, Hilde Woutermaertens

Alten: Nele Ameel, Veerle Borremans, Frie Delande, Katelijne Embrechts, Mieke Goedseels, Hadewijch Heyvaert, Griet Mertens, Jan Van Hee, Birgit van Laar

Tenoren: Herman Baumers, Paul Campling, Patrick Godefroid, Jeremy Harvey, Maarten Lemmens, Erik Smolders, Marc Tanghe, Jan Van Bavel, Bart Van Bruggen, Jeroen Watté

Bassen: Gary Biebaut, Kris De Bauw, Eddy De Smijter, Jacques Duchateau, Bart Goderis, Joos Michiels, Lode Schuerman

Artistieke leiding: Arnout Malfliet

ALPHACOPY

Tiensestraat 89 3000 Leuven
www.alphacopyleuven.be

Partituren: Greet Duerinckx

Ontwerp affiche: Jan Van Hee

Vertalingen: Gary Biebaut

Programmaboekje: Jan Van Hee

Presentatie: Katrien Vanderschoot

Tekeningen: Birgit van Laar

Veel dank aan de parochie Sint-Geertrui en Jan Breuls voor het gastvrije onthaal in de kerk, Alpha Copy voor het verzorgde drukwerk.

Contact & Info: www.orsecante.be

